

C-389/20. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2020. augusztus 14.

A kérdést előterjesztő bíróság:Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n.º 2 de Vigo
(Spanyolország)**Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:**

2020. július 29.

Felperes:

CJ

Alperes:

Tesorería General de la Seguridad Social

Az eljárás tárgya:

Szociális biztonság – A háztartási alkalmazottakra vonatkozó különleges rendszer – A háztartási alkalmazott nők – Kizárás a szociális biztonsági rendszerben a munkanélküliség kockázatára vonatkozó történő járulékfizetésből – Kizárás a munkanélküli-ellátásokból

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogi alapja

Értelmezésre irányuló előzetes döntéshozatal iránti kérelem – EUMSZ 267. cikk – Egy nemzeti rendelkezésnek a 79/7/EGK és a 2006/54/EK irányelvvel való összeegyeztethetősége – Nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i

79/7/EGK tanácsi irányelv egyenlő bánásmód elvéről szóló 4.cikkének (1) bekezdését, amely tiltja a nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés minden – akár közvetlen, akár közvetett – formáját a szociális biztonsági rendszerben történő járulékfizetési kötelezettség tekintetében, valamint a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 5.cikkének b) pontját, amely a nemen alapuló közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetésre vonatkozóan a szociális rendszerek hatályát, az azokhoz való hozzáférést, valamint a járulékfizetési kötelezettséget és a járulékok kiszámítását illetően ugyanilyen tilalmat tartalmaz;

úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, mint az LGSS 251. cikkének d) pontja?

„d) A háztartási alkalmazottakra vonatkozó különleges rendszer által nyújtott védelem nem terjed ki a munkanélküliség esetén nyújtott védelemre.”

Az előző kérdésre adandó igenlő válasz esetén, úgy kell-e tekinteni, hogy a hivatkozott jogi rendelkezés a tiltott hátrányos megkülönböztetés egyik példáját jelenti a 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 9. cikke (1) bekezdésének e) és/vagy k) pontja értelmében, amennyiben a szóban forgó szabály – az LGSS 251. cikkének d) pontja – szinte kizárólag nőkre vonatkozik?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

- i. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés, 157. cikk.
- ii. Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 21. és 23. cikk.
- iii. A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv, 2. cikk, a 3. cikk a) pontja, 4., 5. és 6. cikk.
- iv. A férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, az 1. cikk c) pontja, az 5. cikk b) pontja, a 7. cikk (1) bekezdésének a) pontja és a 9. cikk (1) bekezdésének e) pontja.

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

- i. A Constitución española (spanyol alkotmány), 41. cikk:

„Az állami szervek állami szociális biztonsági rendszert tartanak fenn valamennyi állampolgár számára, amely elegendő szociális segítséget és ellátást biztosít szükséghelyzetek, **különösen munkanélküliség esetére.**”

- ii. A 2015. október 30-i Real Decreto Legislativo 8/2015 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General de la Seguridad Social (a szociális biztonságról szóló általános törvény egységes szerkezetbe foglalt szövegének elfogadásáról szóló 8/2015. sz. királyi törvényerejű rendelet):

„166. cikk A biztosítottakkal azonos jogállásúnak minősül

1. A 165. cikk (1) bekezdésében megjelölt célok szempontjából a teljes munkanélküliség, amelynek fennállása alatt a munkavállaló e kockázatra vonatkozó ellátásban részesül, a biztosítással azonos jogállás.

[...]

„250. cikk Hatály:

1. A háztartási alkalmazottakra vonatkozó különleges rendszerbe tartoznak azok a munkavállalók, akik a Ley del Estatuto de los Trabajadores (a munkavállalók jogállásáról szóló törvény) egységes szerkezetbe foglalt szövege 2. cikke (1) bekezdésének b) pontjában hivatkozott különleges munkaviszony hatálya alá tartoznak.

[...]

2. Az e különleges rendszerre vonatkozó szabályozás ezen II. cím alatt, valamint az annak alkalmazására vonatkozó részletes szabályokban található az azokban foglalt sajátosságokkal együtt.”

„251. cikk Védelem

A háztartási alkalmazottakra vonatkozó különleges rendszerbe tartozó munkavállalók jogosultak a szociális biztonsági ellátásokra az ebben a szociális biztonságra vonatkozó általános rendszerben meghatározott módon és feltételek mellett:

[...]

d) A háztartási alkalmazottakra vonatkozó különleges rendszer nem terjed ki a munkanélküliség esetén nyújtott védelemre.”

„263. cikk Védelmi szintek

1. A munkanélküliség idejére fennálló védelem egy járulékalapú és egy támogatási szintre épül, **mindkettő állami jellegű és kötelező.**

2. A járulékalapú szint célja a kereső tevékenységekből származó jövedelmet helyettesítő olyan ellátások nyújtása a munkavállalónak, amelyre a korábbi munkahely elvesztése, a munkaszerződés felfüggesztése vagy a munkaidő csökkentése következtében már nem jogosult.

3. A támogatási szint, amely az előzőhöz képest kiegészítő jellegű, azon munkanélkülivé vált munkavállalók védelmét biztosítja, akik esetében a 274. cikkben ismertetett helyzetek valamelyike fennáll.”

„265. cikk Védelem.

1. A munkanélküliség elleni védelem a következő ellátásokat foglalja magában:

a) A járulékalapú ellátások tekintetében:

1.° Teljes vagy részleges munkanélküliség esetén járó ellátás

2.° A vállalkozásnak a szociális biztonsági rendszer részére fizetendő járulékaiknak kifizetése a munkanélküli-ellátás folyósításának ideje alatt, kivéve a 273. cikk (2) bekezdésében meghatározott eseteket;

b) A támogatások tekintetében:

1.° Munkanélküli-járadék.

2.° A nyugdíjjáradék megfelelő társadalombiztosítási járuléka – szükség esetén történő – megfizetése a munkanélküli-járadék folyósításának ideje alatt, a 280. cikkben meghatározott esetekben.

3.° Az egészségügyi ellátásokhoz és adott esetben a családi ellátásokhoz való jog a valamely szociális biztonsági rendszer hatálya alá tartozó munkavállalókkal azonos feltételek mellett.

2. A védelem ezenkívül a munkanélkülieknek szóló különleges képzési, továbbképzési, orientációs, átképzési és szakmai beilleszkedési tevékenységeket, valamint azon egyéb tevékenységeket foglalja magában, amelyek célja a tartós foglalkoztatás elősegítése. Ez adott esetben nem érinti az általános állami közigazgatás vagy az érintett autonóm közösség által a végrehajtási szabályokkal összhangban kidolgozandó, az aktív foglalkoztatási politikák irányítására vonatkozó hatásköröket.

[...]”

„267. cikk A munkanélküli jogállás

1. Munkanélkülinek minősülnek azon munkavállalók, amelyeknél a következő esetek valamelyike fennáll:

a) munkaviszonyuk megszűnt

[...].”

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A felperes háztartási alkalmazott, és a szolgáltatásait a természetes személy munkaáltatója részére nyújtja. 2011. január óta szerepel a szociális biztonsági rendszer nyilvántartásában, a háztartási alkalmazottak vonatkozó, a Ley General de la Seguridad Social (a szociális biztonságról szóló általános törvény; a továbbiakban: LGSS) 250. cikkében előírt, különleges rendszerben.
- 2 2019. november 8-án a felperes a Tesorería General de la Seguridad Socialtól (általános társadalombiztosítási pénztár; a továbbiakban: TGSS vagy alperes) a munkanélküliség kockázatra vonatkozó járulékfizetés lehetővé tételét kérte annak érdekében, hogy megszerezze az ahhoz kapcsolódó munkanélküli-ellátásra való jogosultságot arra az esetre, ha a jövőben ilyen helyzetbe kerülne. A felperes a kérelemhez mellékelte a munkáltatója írásbeli hozzájárulását a felperes által kért járulékfizetéshez.
- 3 A TGSS igazgatótanácsának elnöke a 2019. november 13-i határozatával az LGSS 251. cikkének d) pontjára hivatkozva elutasította a felperes kérelmét, amely pont akként rendelkezik, hogy „a háztartási alkalmazottakra vonatkozó különleges rendszer által nyújtott védelem nem terjed ki a munkanélküliség esetén nyújtott védelemre”. A határozat kimondta, hogy „e munkavállalói csoport számára jelenleg nem lehetséges a szociális biztonsági rendszerben a munkanélküliség elleni védelem céljából történő járulékfizetés”.
- 4 A felperes közigazgatási jogorvoslattal élt e határozattal szemben az említett elnök felettes szervéhez, azaz a TGSS fellebbviteli szervezeti egységének vezetőjéhez. 2019. december 19-én az említett vezető határozatot hozott, amelyben a jogorvoslati kérelmet elfogadhatatlannak nyilvánította. E határozat indokolása az LGSS 251. cikkének d) pontját ismétli meg, és megjegyzi, hogy a kérelemnek nem lehet helyt adni, mivel a munkanélküliség kockázatára vonatkozó járulékfizetést ebben az esetben törvény kifejezetten kizárja. E határozat lezárta a közigazgatási eljárást.
- 5 2020. március 2-án a felperes keresetet nyújtott be e határozattal szemben a kérdést előterjesztő bírósághoz. A felperes azt kéri, hogy a Bíróság állapítsa meg e határozat jogellenességét, azt semmisítse meg és vonja vissza, valamint állapítsa meg, hogy a felperesnek háztartási alkalmazottként joga van a munkanélküliség kockázatára vonatkozó járulékfizetéshez, ami lehetővé teszi számára a járulékok 2019. november 8-tól kezdődően történő befizetését.
- 6 A kérdést előterjesztő bíróság – mivel kétségei merültek fel az LGSS 251. cikke d) pontjának a 79/7/EGK és a 2006/54/EK irányelvvel való

összeegyeztethetőségét illetően – úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjeszti a Bíróság elé.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 7 A felperes arra vonatkozóan nyújt be adatokat, hogy a háztartási alkalmazottak csoportja szinte teljes mértékben nőket foglal magában, és arra hivatkozik, hogy a vitatott rendelkezés – az LGSS 251. cikkének d) pontja – nőekkel szembeni hátrányos megkülönböztetésnek minősül. Álláspontjának alátámasztása érdekében a Bíróság 2012. november 22-i Elbal Moreno ítéletére (C-385/11, EU:C:2012:746) és különösen annak 29. pontjára hivatkozik, amely szerint „a 79/9 irányelv 4. cikke szerinti közvetett hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha valamely, bár semlegesen megfogalmazott nemzeti intézkedés alkalmazása ténylegesen sokkal több nőt érint hátrányosan, mint férfit”.
- 8 A felperes úgy véli, hogy az a társadalmilag kiszolgáltatott helyzet, amelyben – a vitatott rendelkezés következtében – a háztartási alkalmazottak vannak akkor, ha a nekik fel nem róható okokból felhagynak szolgáltatásaik nyújtásával, közvetlenül abban nyilvánul meg, hogy nem juthatnak munkanélküli-ellátáshoz, valamint közvetetten abban is, hogy az egyéb szociális támogatásokhoz sem férnek hozzá. Ily módon, betegség esetén, bár az átmeneti munkaképtelenség védelmet nyújthat számukra, a gyakorlatban - ha ez időben elhúzódik - az gyakran a munkájuk elvesztéséhez vezet, akár közös megegyezés, akár a jogszabályok által megengedett munkáltatói felmondás révén, és védtelenné válnak, ellentétben azzal, ami a bármely más munkavállalóra vonatkozó jogi szabályozás alapján történik. Következésképpen, mivel nem férnek hozzá a munkanélküli-ellátáshoz, a jogszabály az ő helyzetüket nem tekinti a szociális biztonsági rendszer nyilvántartásában szereplők helyzetéhez hasonlóknak, aminek következtében lehetetlenné válik számukra, hogy más ellátásokban, például az esetleges munkaképtelenségből eredő vagy a munkanélküli-ellátás idejének lejáratát igénylő bármely más állami támogatásban részesüljenek.
- 9 Az alperes úgy véli, hogy ő nem jogosult a törvényi felhatalmazást vitatni vagy megkérdőjelezni, valamint hogy ő pusztán a hatályos szabályozást alkalmazza. Megjegyzi, hogy a háztartási alkalmazottak csoportja az általános rendszert alkotó valamennyi munkavállaló között mennyiségileg egy kisebbségi csoportot jelent, azonban elismeri, hogy e csoport többségében nőkből áll. Az alperes a háztartási alkalmazottak munkanélküli-ellátásból való kizárásának lehetséges igazolásaként azt jelzi, hogy a munkáltató, valamint a háztartásban a családfő – aki nem minősül hagyományos termelőegységet működtető vállalkozónak – eltérő megítélés alá esik, annak sérelme nélkül, hogy a nemzeti jogalkotó szándéka a különleges ágazathoz tartozó munkavállalók jogainak és kötelezettségeinek fokozatos kiegyenlítése volt és jelenleg is az.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indoklásának rövid bemutatása

- 10 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy a jogvita megoldása a belső jog szempontjából gyors és észszerű, mivel – ahogyan azt az alperes megállapította – a felperes olyasvalamit kér, amelyet a jogszabály kifejezetten tilt vagy elutasít, mint például a munkanélküliségi kockázatára vonatkozó járulékfizetés lehetőségét a háztartási alkalmazottakra vonatkozó különleges rendszerbe tartozó munkavállalók esetében.
- 11 Ugyanakkor uniós jogi szempontból a jogvita megoldása nem tűnik annyira világosnak, mivel a vitatott rendelkezés – az LGSS 251. cikkének d) pontja – közvetett hátrányos megkülönböztetést eredményezhetett a nőkkel szemben, és ennél fogva ellentétes lehetett különösen a 79/7/EGK irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével, valamint a 2006/54/EK irányelv 5. cikkének b) pontjával.
- 12 Amint ugyanis a felperes által szolgáltatott bizonyítékokból kitűnik, és amint azt az alperes maga is elismeri, a háztartási alkalmazottakra vonatkozó különleges rendszerbe tartozó munkavállalók csoportja szinte kizárólag ugyanolyan nemű személyekből – nőkből – áll. A kérelem e munkavállalókra vonatkozóan tartalmaz adatokat, amelyek lesújtóak, és amelyeket az alperes egyáltalán nem vitatott, tehát Spanyolországban a háztartási alkalmazottak kategóriájának közel 100%-a nő, és több mint harmada külföldi állampolgár.
- 13 Ily módon a vitatott rendelkezés szinte kizárólag nőkre vonatkozik, és – azáltal, hogy megakadályozza a munkanélküliség kockázatának fedezésére szolgáló járulékfizetést – az e csoportot alkotó nők számára megtiltja annak lehetőségét, hogy a munkanélküliség esetén járó szociális ellátáshoz hozzáférjenek, valamint kizárja ezt a helyzetet a szociális biztonsági rendszer által nyújtott védelemből.
- 14 A vitatott rendelkezés látszólag semleges, mivel a szövegének egységes címzettjei vannak, de ez a címzetti kör valójában nem egységes, mivel a háztartási alkalmazottak csoportja egyértelműen nőkből és nagyrészt a külföldiekből áll. Ez nem alapuló hátrányos megkülönböztetést valósít meg, amely a foglalkoztatás során fennálló szociális védelem terén a nőket hátrányosan érinti, és amelyet az említett uniós szabályozás tilthat. Ily módon a munkaviszonynak ezen csoport tekintetében megnyilvánuló különleges jellege nem eredményezi az uniós jogrend és a spanyol alkotmány által egyaránt biztosított alapvető jogoktól való indokolatlan megfosztást, amelyet az indokolás teljes hiánya jellemez.